

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 2077

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2024

Bijgaand treft u het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 4 en 5 november 2024 in Brussel.

In het verslag wordt uw Kamer ook geïnformeerd over ontwikkelingen ten aanzien van de *Extraordinary Revenue Acceleration* (ERA)-leningen aan Oekraïne, waarbij buitengewone inkomsten over bevroren Russische Centrale Banktegoeden aan Oekraïne ter beschikking worden gesteld voor het terugbetalen van EU- en G7-leningen en voor de gerelateerde rentebetalingen. Inmiddels hebben G7-partners (de VS, het VK, Canada en Japan) aangegeven ook een bijdrage te leveren, waardoor het EU-aandeel in de lening naar verwachting verlaagd wordt naar 18,1 mld. euro in plaats van de eerder veronderstelde 35 mld. euro. De Nederlandse garantie uit hoofde van het Eigenmiddelenbesluit zal zodoende naar verwachting ook dalen. De budgettaire verwerking daarvan zal plaatsvinden bij het eerstvolgende begrotingsmoment.

Tot slot doe ik verslag van de ontwikkelingen inzake de digitale euro, conform de eerdere toezegging hierover aan de Tweede Kamer.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

Verslag Eurogroep en Ecofinraad 4 en 5 november 2024

Eurogroep in reguliere samenstelling

Macro-economische ontwikkelingen en beleidscoördinatie in de eurozone, inclusief een debrief van internationale vergaderingen

De Eurogroep wisselde van gedachten over de macro-economische ontwikkelingen in de eurozone en ontving een terugkoppeling van de internationale vergaderingen. De Europese Commissie (de Commissie) uitte zorgen over toenemende fragmentatie van de wereldeconomie. Vooral voor een open economie als die van de EU is dat kwetsbaar. Positief is dat er afgelopen periode 1,5 miljoen banen zijn gecreëerd in de EU en de werkloosheid niet eerder zo laag was. De ECB lichtte toe dat er sprake is van voorzichtige groei, met 0,4% in het afgelopen kwartaal. Er zijn neerwaartse risico's voor de economische groei, waaronder door het verhogen van invoertarieven. De groeiwachting is 1,3% voor 2025 en 1,5% voor 2026. De inflatie beweegt zich in de goede richting. De beleidsrente staat nu op 3,25% (van een piek van 4%).

Eurogroep in bankenunie-samenstelling

Update over de bankenunie

De voorzitter van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (*Single Supervisory Mechanism, SSM*) en de voorzitter van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (SRB) namen deel aan de Eurogroep voor een gedachtewisseling. De voorzitter van het SSM schetste de ontwikkeling van het toezichtsmechanisme en gaf een toelichting bij de uitdagingen waar de Europese bankensector voor staat.¹ De voorzitter van de SRB gaf een update over de werkzaamheden van de SRB, waaronder de resolutieplanning en de opbouw van het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (*Single Resolution Fund, SRF*).²

De voorzitter van het SSM benadrukte in haar toelichting de rol van het SSM in het waarborgen van de stabiliteit van de Europese banken. Het SSM heeft sinds de oprichting, in november precies tien jaar geleden, bijgedragen aan een uniform en effectief toezicht, wat heeft geleid tot een sterke verbetering van de weerbaarheid van Europese banken. Belangrijke indicatoren zoals de *Common Equity Tier 1*-ratio zijn aanzienlijk verbeterd en niet-presterende leningen zijn gedaald. Momenteel is een belangrijke uitdaging voor banken om zich aan te passen aan nieuwe risico's, zoals cyberdreigingen, geopolitieke spanningen en klimaatverandering. De ECB voert aanpassingen aan het toezichtsraamwerk door om deze risico's beter te beheersen. De voorzitter van het SSM pleitte verder voor het afronden van de bankenunie door een Europese depositogarantie en het verbeteren van resolutiemechanismen om de financiële stabiliteit te waarborgen. Tot slot benadrukte de voorzitter dat een sterke en goed gereguleerde bankensector cruciaal is voor economische groei en innovatie, en dat het handhaven van robuuste toezichtsmaatregelen essentieel is voor het voorkomen van toekomstige financiële crises.

¹ Zie het verslag van de bespreking van de voorzitter van het SSM met de Ministers in de Eurogroep (4 november 2024), <https://www.consilium.europa.eu/media/pmekt4f3/2024-11-04-eg-written-overview-for-the-exchange-of-views-of-the-chair-of-the-supervisory-board-of-the-ecb-with-the-eurogroup-on-4-november-2024.pdf>

² Zie het verslag van de voorzitter van de SRB (4 november 2024), <https://www.consilium.europa.eu/media/pu5kidvb/20241104-srb-s-eurogroup-reporting-note.pdf>

De voorzitter van de SRB lichtte toe dat alle significante instellingen hun doel voor het *Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities* (MREL) hebben behaald. Dit zijn de bankbuffers die nodig zijn om een bank in problemen te kunnen afwikkelen. Grote banken hebben aanzienlijke stappen gezet in het verbeteren van hun afwikkelbaarheid. De SRB heeft een strategische visie voor 2028 gepresenteerd, gericht op het vereenvoudigen van resolutieplannen en het uitvoeren van diepgaandere tests van banken. De lopende herziening van het crisismanagement- en depositogarantieraamwerk (*Crisis management and deposit insurance*, CMDI) kan de mogelijkheden voor crisisbeheersing verbeteren en uitbreiden. Het *Single Resolution Fund* (SRF) is gevuld tot het doelniveau. Dit fonds kan cruciale ondersteuning bieden tijdens resolutie van banken, maar er blijft behoefte aan extra liquiditeitsbronnen om te zorgen voor adequate middelen in tijden van nood.

In de discussie riepen enkele lidstaten op tot vervolgmaking van de bankenunie. Een lidstaat onderstreepte het belang van gelijk speelveld in de implementatie van de Basel-vereisten. De voorzitter benadrukte de noodzaak tot het ratificeren van het aangepaste ESM-verdrag en het afronden van het CMDI-pakket.

Eurogroep in inclusieve samenstelling

Concurrentievermogen in de eurozone: afronding van de werkstroom

In de Eurogroep is gesproken over de afronding van de verschillende Eurogroep-discussies over concurrentievermogen en nam een verklaring aan over dit onderwerp.³ De Commissie gaf aan de verklaring te kunnen steunen en productiviteitsgroei als een leidend thema te zien, waarbij onderzoek en innovatie moeten worden versterkt. Polen gaf aan (als aanstaand voorzitter van de Raad) het onderwerp concurrentievermogen tijdens hun voorzitterschap op de agenda te zullen houden. In de discussie benadrukten meerdere lidstaten het belang van private financiering en het belang van het verlagen van administratieve lasten. Andere lidstaten stelden dat ook de discussie over publieke financiering gevoerd zou moeten worden. Nederland vroeg aandacht voor nationale hervormingen en onderstreepte het belang van versterking van de kapitaalmarktunie.

Kapitaalmarktunie – bespreking nationale initiatieven en best practices om kapitaalmarkten te verdiepen

De Eurogroep in inclusieve samenstelling sprak over de kapitaalmarktunie, zoals is opgenomen in de *high-level roadmap* van de Eurogroep-voorzitter met betrekking tot opvolging van de verklaring van de Eurogroep over dit onderwerp. De voorzitter van het Financiële Dienstencomité gaf een presentatie over de werkstroom gericht op nationale initiatieven om kapitaalmarkten te verdiepen.⁴ Dit comité heeft een document opgesteld met een overzicht van de inbreng van de lidstaten over onder meer uitdagingen, kansen en beleidsopties op het gebied van duurzame financiering, mkb-verslaggevingstandaarden, eigen vermogen financiering en consolidatie, en beleggen, pensioenen en financiële

³ Zie de verklaring van de Eurogroep (4 november 2024), <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2024/11/04/competitiveness-of-the-european-economy-statement-of-the-eurogroup-in-inclusive-format/>

⁴ Zie de diavoorstelling van presentatie van de voorzitter van het Financiële Dienstencomité in de Eurogroep (november 2024) <https://www.consilium.europa.eu/media/rdrct12u/ewgplus-ppt-on-cmu-final.pdf>

geletterdheid.⁵ In de discussie noemde Nederland haar prioriteiten, waaronder het centraliseren van kapitaalmarkttoezicht, harmonisatie van insolventierecht en verslaggevingstandaarden voor het mkb, en de verdere nationale ontwikkeling van tweede pijler-pensioensystemen. Daarbij gaf Nederland ook aan open te staan voor kopgroepen van ambitieuze, gelijkgestemde lidstaten om initiatieven binnen de kapitaalmarktunie verder te brengen.

In de Eurogroep is overeenstemming bereikt over een werkwijze van monitoring van voortgang bij de versterking van de kapitaalmarktunie.⁶ Vanaf oktober 2025 zal er jaarlijks in de Eurogroep in inclusieve samenstelling worden stilgestaan bij de prestaties van de Europese kapitaalmarkten en voortgang van de implementatie van maatregelen op nationaal en EU-niveau. Input en data zullen door lidstaten en de Commissie op basis van bestaande processen en beschikbaarheid aangeleverd worden. Het aanstaande Pools voorzitterschap gaf aan verdieping van de kapitaalmarktunie hoog op de agenda te willen houden.

Ecofinraad

Ecofinraadontbijt: Fiscale aspecten van het Draghi-rapport

De Ecofinraad besprak tijdens een ontbijtsessie de fiscale aspecten van het Draghi-rapport. De bespreking was bedoeld als gedachtewisseling. Lidstaten raakten in hun interventie aan meerdere aspecten van Europees belastingbeleid. Zo spraken meerdere lidstaten steun uit voor de ambitie om de administratieve lasten van fiscale regelgeving te verminderen en de wet- en regelgeving op te schonen (ook wel «*decluttering*» genoemd). Daarnaast benadrukten sommige lidstaten dat de behaalde resultaten van de anti-belastingontwijkingsagenda niet uit het oog verloren mogen worden. Andere lidstaten vonden het van belang dat fiscale instrumenten ook groene doelstellingen ondersteunen. Sommige lidstaten wezen daarbij op de implicaties van het Draghi-rapport met betrekking tot de belasting van luchtvaart en maritiem transport, waarbij zij waarschuwden voor negatieve gevolgen voor de concurrentiekracht. Verder pleitten lidstaten voor verder werk aan de herziening van de Energiebelastingrichtlijn (ETD).

De Commissie benadrukte dat invoering van gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming (QMV) op belastinggebied kan leiden tot snellere en betere besluitvorming. Meerdere lidstaten hebben aangegeven op het gebied van fiscaliteit de besluitvorming op basis van unanimititeit te willen behouden.

Verschillende lidstaten vroegen om meer duidelijkheid over de staatssteunregels voor fiscale stimulering van doelstellingen zoals onderzoek en ontwikkeling (R&D) en innovatie, zoals genoemd in het Draghi-rapport. Sommige lidstaten wezen daarbij op het belang voor de EU om na te denken over de belasting van de digitale sector. Een lidstaat onderstreepte de noodzaak van verder werk aan de belasting van tabak.

⁵ Zie de bijdrage van het Financiële Dienstencomité aan de Eurogroep over kapitaalmarktunie (8 november 2024), <https://www.consilium.europa.eu/media/twjc2zji/fsc-contribution-to-the-follow-up-work-to-the-eurogroup-statement.pdf>

⁶ Zie een document over de consensus over monitoring van voortgang bij de versterking van de kapitaalmarktunie (4 november 2024), https://www.consilium.europa.eu/media/kljp0mvi/cm_u_monitoring-framework.pdf

Btw-regels voor het digitale tijdperk

De Raad stemde in met het voorstel betreffende btw-regels voor het digitale tijdperk. Het voorstel bestaat uit drie onderdelen: (1) nieuwe regelgeving voor digitale rapportageverplichtingen en e-facturatie, (2) een platformfictie voor kortlopende accommodatieverhuur- en personenvervoerdiensten, en (3) uitbreiding van de enkele btw-registratie (*one-stop-shop*). Het voorzitterschap lichtte toe dat het proces voor consultatie van Europees Parlement nu zal worden gestart. Een lidstaat wees op een verklaring waarin zij aangeeft een derogatie te zullen aanvragen om de platformfictie voor kortlopende accommodatieverhuur- en personenvervoerdiensten eerder dan juli 2028 te kunnen toepassen. De kabinetsinzet is beschreven in de geannoteerde agenda voor deze Ecofinraad.⁷

Stand van zaken implementatie regelgeving financiële diensten

Het voorzitterschap presenteerde de stand van zaken van wetgevingsvoorstellen op het gebied van financiële diensten.⁸ De Ministers werden geïnformeerd over de stand van zaken van de implementatie van EU-wetgeving op het gebied van financiële diensten. Als punt zonder discussie heeft de Raad twee wetsvoorstellen aangenomen: de wijziging van de Solvency II-richtlijn, het prudentieel kader voor verzekeraars binnen de EU-regelgeving, en de invoering van nieuwe regels voor het herstel en de afwikkeling van verzekeraars (IRR).⁹

Economisch herstel in Europa: herstel- en veerkrachtfaciliteit – stand van zaken

De Ecofinraad sprak over de voortgang van de uitvoering van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF). De Commissie lichtte toe dat tot op heden 70 betalingsverzoeken zijn ingediend en meer dan € 268 miljard is uitbetaald. De Commissie spoorde lidstaten aan om oog te houden voor een tijdige implementatie van de plannen, en deze volledig ten uitvoering te brengen voor afloop van de HVF aan het einde van 2026.

De Raad stemde verder in met de aanpassingen van de uitvoeringsbesluiten ter goedkeuring van de herstel- en veerkrachtplannen (HVP) van Tsjechië en Nederland. Een toelichting bij de aanpassing van deze uitvoeringsbesluiten is te vinden in de geannoteerde agenda van deze Ecofinraad.⁹

Economische en financiële impact van de Russische agressie-oorlog tegen Oekraïne

De Ecofinraad besprak de stand van zaken van de opvolging van het politieke G7-akkoord om USD 50 mld. aan leningen te verschaffen aan Oekraïne, waarbij de buitengewone inkomsten over bevroren Russische Centrale Banktegoeden aan Oekraïne ter beschikking gesteld worden voor het terugbetalen van de EU- en G7-leningen en voor rentebetalingen.

De Commissie lichtte toe dat Oekraïne voor de zwaarste winter staat sinds het begin van de oorlog, met een financieringsgat van 41,5 miljard USD. Dat is 15,6 miljard hoger dan eerder voorspeld. Inmiddels hebben

⁷ Zie de geannoteerde agenda Eurogroep/Ecofinraad 4 en 5 november 2024, <https://open.overheid.nl/documenten/6c7d6d7d-de9a-4e4d-8a9e-7ff0ca0b758a/file>

⁸ Zie een overzicht van de voortgang van de dossiers op het gebied van financiële diensten (oktober 2024) <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13853-2024-INIT/en/pdf>

⁹ Zie de geannoteerde agenda Eurogroep/Ecofinraad 4 en 5 november 2024, <https://open.overheid.nl/documenten/6c7d6d7d-de9a-4e4d-8a9e-7ff0ca0b758a/file>

G7-partners (de VS, het VK, Canada en Japan) aangegeven ook een bijdrage te leveren. Daardoor wordt het EU-aandeel in de lening naar verwachting verlaagd naar 18,1 mld. euro in plaats van de eerder veronderstelde 35 mld. euro. De Nederlandse garantie uit hoofde van het Eigenmiddelenbesluit zal zodoende naar verwachting ook dalen. De budgettaire verwerking daarvan zal plaatsvinden bij het eerstvolgende begrotingsmoment. Op 28 oktober trad het leningmechanisme voor Oekraïne in werking en de EU werkt nu aan het afronden van de overige elementen, waaronder het tekenen van een Memorandum van Overeenstemming (MoU) met Oekraïne. De Commissie wil de leenovereenkomst eind november met Oekraïne tekenen.

De Commissie lichtte verder toe dat de Russische economie gematigde groei vertoont, maar kampt met aanhoudende inflatie (ruim 13% in oktober) en druk op de overheidsfinanciën, mede door sancties. De beleidscentrale van de centrale bank is verhoogd naar 21%. Rusland besteedt ongeveer 8% van het bbp aan de oorlog.

Lidstaten uitten brede steun voor het akkoord dat is overeengekomen in G7-verband. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, riepen daarbij op om het sanctieregime snel te verlengen en sterker in te zetten op de mobilisatie van Russische bevroren activa, met nadruk op het uitbreiden van sancties naar de energie- en nucleaire sector en het voorkomen van sanctieomzeiling. Nederland noemde daarbij dat zij Oekraïne politiek, militair, financieel en moreel actief en onverminderd zal blijven steunen in tijd van oorlog, herstel en wederopbouw, zolang als dat nodig is. Er werd door meerdere lidstaten aangedrongen op een snelle afronding van het MoU en op aanvullende sanctiepakketten tegen Rusland. Lidstaten benadrukten verder het belang van solidariteit en deling van de lasten.

Het jaarverslag van het Europees Begrotingscomité

In de Ecofinraad heeft Niels Thygesen, de voorzitter van het Europees Begrotingscomité (*European Fiscal Board, EFB*), het jaarverslag 2024 van de EFB toegelicht.¹⁰ De Commissie gaf aan zich grotendeels te kunnen vinden in de conclusies van het jaarverslag. De Europese Centrale Bank (ECB) benadrukte het belang van goede implementatie van de buitensporigtekortprocedures in het kader van de Europese begrotingsregels.

Raadsconclusies over EU-statistieken

De Raad heeft conclusies goedgekeurd¹¹ over de voortgang die is geboekt met betrekking tot de statistische prioriteiten van de EU, en heeft tegelijkertijd richtlijnen gegeven voor verder werk. Als hamerpunt heeft de Raad ook een verordening aangenomen die tot doel heeft de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken verder te verbeteren.

Terugkoppeling van de G20-bijeenkomst voor Ministers van Financiën op 23-24 oktober 2024

De Voorzitter en de Commissie hebben de Ministers geïnformeerd over de belangrijkste resultaten van de vergadering van de G20-Ministers van Financiën en centrale bankgouverneurs, die plaatsvond op 23-24 oktober

¹⁰ Zie het Jaarverslag 2024 van het Europees Begrotingscomité, https://commission.europa.eu/publications/2024-annual-report-european-fiscal-board_en

¹¹ Zie het bericht op de website van de Raad (5 november 2024) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2024/11/05/statistics-council-adopts-revised-regulation-and-approves-conclusions-on-european-statistics/>

2024 in Washington. De Commissie benadrukte dat de steun voor Oekraïne nog steeds breed wordt gedragen. Er werden zorgen geuit over de wereldwijde economische situatie, de hoge schuldenniveaus en, met name in Europa, de lage economische groei.

Bij de G20-vergadering is overeenstemming bereikt over de *G20 Roadmap towards Bigger, Better and More Effective Multilateral Development Banks* (MDBs), die wordt beschouwd als een van de belangrijkste uitkomsten van het Braziliaans voorzitterschap van het Finance track. Er wordt al jaren gewerkt aan de versterking van de multilaterale ontwikkelingsbanken, om deze beter in staat te stellen om mondiale uitdagingen (zoals pandemierisico's, fragiliteit en klimaatverandering) te adresseren. Nederland steunt dit initiatief, dat o.a. tot balansoptimalisatie en operationele hervormingen heeft geleid. De implementatie van deze *roadmap*, die de vervolgstappen in dit traject uitstippelt, zal nauwlettend worden gevolgd. Daarnaast bekrachtigde de G20 de *Note on the Lessons Learned from the First Cases Under the Common Framework*, het gemeenschappelijke raamwerk voor de behandeling van schulden. Met betrekking tot het IMF, werd de succesvolle herziening van de *Poverty Reduction and Growth Trust* (PRGT) verwelkomd. Er wordt bij het IMF verder gewerkt aan de herziening van quota, waarbij het aankomende Poolse EU-voorzitterschap een belangrijke rol kan spelen in het faciliteren van gesprekken over de positie van de EU-lidstaten. Er waren geen interventies van lidstaten tijdens de bijeenkomst.

Ministeriële Bijeenkomst van de Europese Vrijhandelsassociatie

Op 9 november vond de jaarlijkse bijeenkomst plaats met de Ministers van Financiën van de Europese Vrijhandelsassociatie (*European Free Trade Association, EFTA*). Bij deze bespreking waren de Ministers van Financiën van Noorwegen, Liechtenstein, IJsland en Zwitserland uitgenodigd om in gesprek te gaan met de Ministers van Financiën van de Europese Unie. De bijeenkomst vindt buiten de agenda's van de Eurogroep en Ecofinraad plaats.

De bijeenkomst behandelde belangrijke economische uitdagingen binnen zowel de EU en EFTA-staten, met een focus op concurrentievermogen, arbeidsmarkten, vergrijzing, en demografische trends. De Commissie lichtte toe dat de EU een bescheiden economische groei met sterkere arbeidsmarkten doormaakt, terwijl inflatie daalt en geopolitieke spanningen en klimaatverandering onzekerheid blijven veroorzaken. Demografie speelt een cruciale rol: zonder migratie zou de arbeidsmarkt in de EU met 60 miljoen mensen krimpen, wat leidt tot een daling van het potentiële bbp. Vergrijzing is een breed ondervonden probleem, met name Oost- en Zuid-Europa. Innovatie, productiviteitsgroei en de juiste vaardigheden zijn nodig om deze demografische verschuivingen op te vangen.

In de discussie benadrukten meerdere EFTA-landen het belang van een marktgebaseerde economie, allocatieve efficiëntie, en het verbeteren van randvoorwaarden voor economische groei. Verder werd de noodzaak voor stabiel begrotingsbeleid en het stimuleren van private investeringen onderstreept. De landen pleitten voor beleidsmaatregelen die lange loopbanen en levenslang leren bevorderen, evenals het gebruik van technologie en robots in de publieke en private sector. Defensie-uitgaven en een robuuste begroting worden gezien als noodzakelijke elementen in een veilige en welvarende toekomst.

Overig

Ontwikkelingen digitale euro

De digitale euro is niet besproken tijdens de Eurogroep en Ecofinraad van 4 en 5 november. Op ambtelijk niveau gaan de raadsonderhandelingen ondertussen wel door. In september en oktober is gesproken over diverse onderwerpen, waaronder het kostenmodel (regulering van bepaalde vergoedingen). In november vindt een werkgroep plaats over aanhoudingslimieten (het maximale aantal digitale euro's dat gebruikers zouden kunnen aanhouden). Onder het Hongaarse voorzitterschap zal niet worden ingezet op een Raadsakkoord. Op basis van de missiebrief gericht aan de beoogd eurocommissaris voor Economie en Productiviteit, Implementatie en Simplificatie Valdis Dombrovskis¹², is de verwachting dat de nieuwe Europese Commissie snelle voortgang wil bereiken op het digitale euro project. Nederland heeft in Europa steeds het belang van een zorgvuldig wetgevingsproces benadrukt en zal dat blijven doen. Daarbij moet voldoende aandacht worden besteed aan de belangrijke randvoorwaarden voor een digitale euro, waaronder privacy-waarborgen en toegevoegde waarde, en voldoende betrokkenheid van de private sector, die een belangrijke rol zal spelen in de mogelijke infrastructuur voor een digitale euro.

¹² Zie de *mission letter* van Commissievoorzitter Von der Leyen aan beoogd Commissaris Valdis Dombrovskis https://commission.europa.eu/document/71c3190f-0886-4202-846e-5750f188f116_en